

האשה בתרא

פרק ששה עשר

יבמות קבא

עין משפט
נר מצוה

קירב מיתמו - על ידי שפירכם יותר מולאי. מת הלך אין גולה אלא אם כן מת תחת ידו : **בניסא דשישא** - שאין שם רוח ללישנא דרוח בזבלתו הכא גולה דלין כאלו רוח ומחמתו מת וללישנא דהוא קירב את מיתמו אינו גולה : הני גרסין אי נמי בדברא ולא פירסם :

לקולא פליג או לחומרא פליג - והכי נמי מלי למיבטי בין לקולא ובין לחומרא אלא אכתי לא (6) פשיטא מאי דבטי : **ולא** היא לא שגא נורבא מרבנן כו' - וחף על גב דרובייהו נורבא מרבנן אי פליק קלא אית ליה מכל מקום לא חישיקן לאותו רוב ולא מנשא לכתחלה כמו

לקולא פליג - דקאמר תנא קמא איהו חורא אור מעידין אלא עד ג' ימים וחסא רבי

גבי (רוב) גוססין דלין מעידין עליהן חף על פי שרובן מתיים : **אלמרו**

קירב מיתמו מאי בינייהו דשחמיה בביתא דשישא ופרכים **אי נמי דשחמיה בברא ולא פרכים : רבי יהודה אומר לא כל וכו' :**

יהודה למימר יש יך אדם או מקום או שעה שאינו מהיר לנפוח ולהסתות ויכול להניד אפי' לאחר ג' ימים : או **לחומרא פליג** - דקאמר תנא קמא עד שלשה ימים מעידים וחסא איהו למימר פעמים שאפי' תוך שלשה אין מעידין **בכרמי** שם העיר : ואסקוהו אבי יהודה לבתר תלתא יומין : **ואסקוהו אגישרא דשביסנתא** - לאחר חמשה יומין : **דלמאי** - לומתין אורת הפנים ואין מניחין אותו לנפוח ולהסתות : **סיבא דליכא מכה** - מקום המכה מרוו מכבידן הכאז וטפח : **מיפסח ספח** - לאחר שמטלין אותו ליבשה ומשתינת לורתו : **מתני' שיש להם סוף** - לקמן מפרש היכי דמי : **אשמו אסורה** - שגא לאחר פרישתו משם ולא והלך לו דכבר רבי מאיר אדם יכול לחיות ולנשואות במים יום או יומיים : **מפרש** - מים שיש להם סוף הם ופליג ר' יוסי ואמר אשמו מותרת דקסבר אין אדם יכול לשרות במים כל כך ולי' משום שגא יאל לאלתר אין זו חששא דהא אי נפק הוה חזו ליה אכל במים שאין להם סוף מודה ר' יוסי דאסורה שגא יאל לאלתר למרחוק ולא רלווה : **מן סארכובא ולמסא** - הואיל ויכול לחיות לא תנשא שגא יאל ולא רלווה דמיס שאין להם סוף הן : **גמ' מארכובא רוחאסי** - כגון מערה מלאה מים והרואה שפלא שוהה שם כבדי שאין יכול להיות חי בתוך המים וכו' לו : **אגמא דמקמי** - אגם של אותו מקום אגם מרש"ט בלע"ז עומד במקומו ואינם מים חיים כמים שיש להם סוף דמו שאינו יכול לטות על פניהם למרחוק הלכך אם איתא דסליק הוי חזו ליה : **גלי אשפלו** - למקום רחוק ומשם יאל : **לא יאונה לנדיק כל און** - שלא באתה תקלה זו לידו של רב נדוה את רב שילא : **תשועה ברוב יועץ** - תשועתי מן המכשול על ידי שנטלתי ענה משמואל : **למחילה של דגים** - שחוטטים סמוך לשפת הנהר בין למטה מן המים בין למעלה מן המים בגובה שפתו ואין מהמאלת כולה ואדם הכנסם שם מגביה ואורו בתוך המערה למעלה מן המים : **ליחוש למחילה** - ושמאל ליום מחר יאל והלך : **נענטעו לו ראשי** - ועבר על גבי והלך לו : **יענטעו לו ראשו** - ידחה מפני השעה ולא יתגרה בהן :

אביעיא להו רבי יהודה בן בבא לקולא פליג או לחומרא פליג תא שמע דההוא גברא דטבע בכרמי ואסקוהו אבי יהודה לבתר תלתא יומין ואנסבה רב דימי מנהרדעא לדביתו ותו ההוא גברא דאטבע ברגלת ואסקוהו אגישרא דשביסנתא ואנסבה רבא לדביתו אפומא דשויבני לבתר חמשה יומי אי אמרת בשלמא לקולא פליג אינהו דעביד כרבי יהודה בן בבא אלא אי אמרת לחומרא פליג אינהו דעביד כמאן שאני מיה דצמתי והאמרת *מיא מרוו מכה דה"מ היכא דאיכא מכה אבל היכא דליכא מכה מיצמת צמית דהני מילי דבי אסקיה חזייה בשעתיה אבל אישתתי מיתפח תפח : **בתני' נפל למים בין שיש להן סוף בין שאין להן סוף** אשתו אסורה אמר רבי מאיר מעשה באתר שנפל לבור הגדול ועלה לאתר שלשה ימים אמר רבי יוסי מעשה בסומא שירד לטבול במערה וירד מושכו אחריו וישתו כדי שתצא נפשם והשיאו את נשותיהם ושוב מעשה בעסיא באחד ששלשלוהו לים ולא עלתה בידם אלא רגלו אמרו חכמים מן הארכובה ולמעלה תנשא מן הארכובה ולמטה לא תנשא : **גמ' תנו רבנן נפל למים בין שיש להם סוף בין שאין להם סוף אשתו אסורה דברי רבי מאיר וחכ"א מים שיש להם סוף אשתו מותרת ושאין להם סוף אשתו אסורה היכי דמי מים שיש להם סוף אמר אביי ככל שעומד ורואה מארבע רוחותיו ההוא גברא דטבע באגמא דסמקי אנסבה רב שילא לדביתו אמר ליה רב לשמואל תא נשמתיא אמר ליה נשלח ליה ברישא שלחו ליה מים שאין להם סוף אשתו אסורה או מותרת שלח להו אשתו אסורה ואגמא דסמקי מים שיש להם סוף או מים שאין להם סוף שלח להו מים שאין להם סוף הוא ומר מאי מעמא עבד הכי מיטעא מעינא אנא סברי כיון דקרו וקיימי כמים שיש להם סוף דמי ולא היא כיון דאיכא גלי אימור גלי אשפלו *קרי שמואל עליה דרב לא יאונה לצדיק כל און קרי רב עליה דשמואל ותשועה ברוב יועץ תניא *אמר רבי מעשה בשני בני אדם מכמורין מכמורין בירדן ונכנסם אחד מהם למחילה של דגים ושקעה חמה ולא ראה פתחה של מחילה ושהה חברו כדי שתצא נפשו ובא והודיע בתוך ביתו למחר זרחה חמה והכיר פתחה של מחילה ובא ומצא הספד גדול בתוך ביתו אמר רבי כמה גדולים דברי חכמים שאמרו מים שיש להם סוף אשתו מותרת שאין להם סוף אשתו אסורה אי הכי מים שיש להם סוף נמי ליחיש למחילה של דגים במים שיש להם סוף מחילה של דגים לא שכיחא אמר רב אשי הא דאמרו רבנן מים שאין להם סוף אשתו אסורה הני מילי באיניש דעלמא אבל צורבא מרבנן לא *אי דסליק קלא אית ליה ולא היא לא שגא איניש דעלמא ולא שגא צורבא מרבנן דיעבד אין לכתחלה לא תניא אר"ג פעם אחת הייתי מהלך בספינה וראיתי ספינה אחת שנשברה והייתי מצמער על תלמיד חכם שבה ומנו רבי עקיבא וכשעליתי ביבשה בא וישב ודן לפני בהלכה אמרתי לו בני מי העלך אמר לי דף של ספינה נודמן לי וכל גל וגל שבא עלי נענעתי לו ראשי מבאן אמרו חכמים אם יבואו רשעים על אדם יענעו לו ראשו אמרתי באותה שעה כמה גדולים דברי חכמים שאמרו מים שיש להם סוף מותרת מים שאין להם סוף אשתו אסורה אמרתי וראיתי ספינה אחת שמטרפת בים והייתי מצמער על תלמיד חכם שבה ומנו רבי מאיר כשעליתי למדינת קפומקיא בא וישב ודן לפני בהלכה אמרתי לו בני מי העלך אמר לי גל מרדני לחברו וחברו לחברו עד שהקיאני ליבשה אמרתי באותה שעה כמה גדולים דברי חכמים שאמרו מים שיש להם סוף אשתו מותרת מים שאין להם סוף אשתו אסורה תנו רבנן *נפל לגוב אריות אין מעידין עליו לחפורה מלאה נחשים ועקרבים בתירא אומר אף לחפורה מלאה נחשים ועקרבים אין מעידין עליו חיישינן**

[לעיל קכ:]

ס"א ולמטה

[חולין ע"י נדה ס"ה]

[תוספתא ס"ד]

י"ז אי איתא דסליק - יע"ז

[בבבא נג ח"ב ס"ד]

כא א ב מ"י פ"ה
מ"ה ר"ח ס"ב :

כב ג ד ה מ"י פ"ג
מ"ה ג"ה ס"ג
כג סג ע"ג ז ש"ש
א"ש ס"מ יז טע"ז ט :

[ע"י ח"ב לפ"ג ל"ה
ה"ל]

כד ו ח ט מ"י פ"ד
ס"ה ט"ז מ"ט
ס"ז ס"ח כ"ג
כ"ד י מ"י פ"ה
מ"ה ט"ז ס"ד י
מ"ט ט"ז ס"ח פ"ה
ט :

תוספות ישנים
כמה גדולים פי' שזה
היה אמת שגמא ממילה
וילא תוך לנים נענעתי .
הספדתי ועבר עלי סג :

הגהות הב"ח
(6) תוס' ד"ה לקולא
וכו' לא פשיטא ליה
מאי דבטי :

האישה בתרא פרק ששה עשר יבמות

כה א מיי' פי"ג מה"ג
גירושין ה"ז סמ"ג
עש"ן נ טו"ט א"ש
סימן ז טע"ף ל :

בב ב מיי' ס"ס מהלכות
שבויות ה"ב כ סמ"ג
לארין רלה עוש"ט י"ד
סימן רלו טע"ף ד :

כז ב מיי' פי"ג מה"ג
גירושין ה"ז סמ"ג
סמ"ג עש"ן טו"ט א"ש
סימן ז טע"ף ז וט"ט :

כח ד מיי' ס"ס ה"ז פ
טו"ט ע"ש סמ"ג
ז :

כט ה מיי' ס"ס ה"ז י"א
טו"ט ע"ש סמ"ג
(ג) י"ד :

ל ו מיי' ס"ס הלכה ט
טו"ט ע"ש סמ"ג
י :

גירסת רש"י ופ"ז
כען חולקין
לא ו מיי' ס"ס ה"ז כ"ה
טו"ט ע"ש סמ"ג
לב ח מיי' ס"ס ה"ז א"ב
טו"ט ע"ש סמ"ג
לד :

הגהות הב"ח
(6) ת"ס ד"ס ח"ף וכו'
שלא עשה הכור - י"ב
כלומר שאין הכור עומד
זה שמת כולל :

[י"ג שהחריס ערוך
ערך ת"ס ב' ע"ש פירוש
וכ"ל כצ"ל א"ש סימן י"ז]

[גיטין י"ט: כ"ח: כ"ק
ק"ד:]

[גיטין ע"ה ח"ה
עכ"ל קט"ז]

אמרו לו תחלתו מכבה וכו' ומבעיר - אית דגרסי לעיל לורה
מלאה יין ושמן אין מעדין עליו והו' האי הגא' שלישי
ולספרים דגרסי לעיל מעדין עליו הו' הגא' קמח וכן פ"ח דתנא
דסיפא לא פליג אהגא' קמח אלא מפרש טעמא דמילתיה :

אין מזכירין מעשה כסים - תימא
לר"י והא' קאמר לעיל נפל
גבז אריות אין מעדיס עליו וכן מים
שאין להם סוף וי"ל דאינו ממש מעשה
כסים אלא יש לתלות שאינם רעבים
וצמים שאין להם סוף יש לתלות בדף
של ספינה וגל טורד ומיהו יש בירושל'
נפל גבז של אריות אין מעדין עליו
שמה נעשה לו גם דניאל נפל לכבשן
של אש אין מעדין עליו חוששין שמה
נעשה לו גם כחנניה מישאל ועזריה
רולה לומר שנפל בלש וזכרה לו מן
האש בשום ענין ור' מאיר חולק
אכרייתא דלעיל: **אף** על פי כן מת
בט בלמא יוכל מקום לא הו' דבר
א' שלטטר בו הדיק (6) שלא עשה
הכור: **הרי** חטו בזאין מלספור
כו' - ומתני' הכי פירושא הכי חטו
הולקין לביטוי שבלו מלספור
של

ובאו והודיעו לרבי חנינא בן דוסא שעשה ראשונה אמר להם שלום שניה
אמר להם שלום שלישית אמר להם עלתה אמר לה בתי מי העלך אמרה לו
זכר של רחלים גודמן לי וזקן מנהיגו אמרו לו נביא אתה אמר להם לא נביא
אנבי ולא בן נביא אנבי אלא דבר שהצדיק מתעסק בו יבשל בו ורעו אמר רבי
אבא אע"פ כן מת בנו בצמא שנאמר וסביביו נשערה מאד מלמד שהקדוש
ברוך הוא מרדק עם סביביו כחוט השערה ר' חנינא אמר מהכא אל נערץ
בסוד קדושים רבה ונורא על כל סביביו: **מתני'** יאפילו שמע מן הנשים
אומרות מת איש פלוני דיו ר' יהודה אומר יאפי' שמע מן התינוקות אומרים
הרי אנו הולכין לספוד ולקבור את איש פלוני בין שהוא מתכוין ובין שאינו
מתכוין ר' יהודה בן בבא אומר בישראל א"ע"פ שהוא מתכוין ובעובד כוכבים
אם היה מתכוין אין עדותו עדות: **ג** ודלמא לא אולי אמר רב יהודה אמר
שמואל דקאמרי הרינו באין מלספור ומלקבור את איש פלוני ודלמא קמצא
בעלמא שכיב ליה ואסיקו ליה על שמיה דקאמרי בן וכן רבנן הו' התם כן וכן
ספרני הו' התם: ובעובד כוכבים אם היה מתכוין וכו': אמר רב יהודה אמר
שמואל לא שנו אלא שנתכוין להתיר אבל נתכוין להעיד עדותו עדות היכי
ידעינן אמר רב יוסף בא לבית דין ואמר איש פלוני מת השיאו את אשתו זהו
נתכוין להתיר מת סתם זהו נתכוין לעדות איתמר נמי אמר ריש לקיש לא שנו
אלא שנתכוין להתיר אבל נתכוין להעיד עדותו אמר ליה ר' יוחנן לא כך
היה מעשה באישיעיא ברבי *שהחריס עם שמניסוחמשה זקנים אמר להם לא
שנו אלא שנתכוין להתיר אבל נתכוין להעיד עדותו ולא הו' לו חכמים
אלא מתניתין דקתני ובעובד כוכבים אם היה מתכוין אין עדותו עדות היכי
משכתת לה *במסיה לפי תומו כי הו' הוא דהו' קאמר ואויל מאן איכא בי
חיואי מאן איכא בי חיואי שכיב חיואי ואנסבה רב יוסף לדביתתו הו' דהו'
קאמר ואויל ווי ליה לפרשא וריזא דהו' בפומבדיתא דשכיב ואנסבה רב יוסף
ואיתמא רבא לדביתתו הו' דהו' קאמר ואויל מאן איכא בי חסא טבע חסא
אמר רב נחמן האלקים אבלו כוורי חסא מדיבוריה דרב נחמן אולא דביתתו
דחסא ואינסבא ולא אמרו לה ולא מדי אמר רב אשי שמע מינה הא
דאמור רבנן מים שאין להם סוף אשתו אסורה והני מילי לכתחלה אבל
אי נסיב לא מפיקין לה מיניה איכא דאמרי ואנסבה רב נחמן לדביתתו

אמר חסא גברא רבה איתיה אם איתא דסליק קלא אית ליה למילתא
רבה לא שנא לאו גברא רבה דיעבד אין לכתחלה לא: ההוא עובד כוכבים
לישראל קמול אספסתא ושדי *לחזואי בשבתא ואי לא קמילנא לך כדקמילנא
לפלוני בר ישראל דאמרי ליה בשיל לי קידרה בשבת ולא בשיל לי *וקמילתיה שמעה
דביתתו ואתאי לקמיה דאביי שהיתא לתלח

שמה חבר הוא - יודע ללחוש: **אגב** איננא - שדוקאן כשעומד עליהם
אכל גבז אריות רחב הוא ואין עומד עליהן ופעמים שאינם רעבים
ואין אולקין אותו: **לורה מלאה יין ושמן** - מדוחמת על האור: **שהוא**
מבעיר - כשנפל אדם לתוכו וניתו השמן על האור ומבעירו יוסר
תורה אור ויוסר ולא שכתה רחמת הורה

שמה חבר הוא ות"ק *אגב איצטא מוקי ליה
תנו רבנן *נפל לתוך כבשן האש מעדין
עליו לורה מלאה יין ושמן מעדין עליו
משום רבי אחא אמרו של שבין מעדין עליו
מפני שהוא מבעיר של יין אין מעדין עליו
מפני שהוא מכבה אמרו לו תחלתו מכבה
וסופו מבעיר: א"ר מאיר מעשה באחד שנפל
לבור הגדול וכו': תניא אמרו לו לרבי מאיר
*אין מזכירין מעשה נסים מאי מעשה נסים
אילומוא דלא אכיל ולא אישתי והכתוב
*ויוצמו עליו ואל תאכלו ואל תשתו אלא דלא
ניים דאמר רבי יוחנן *שבועה שלא אישן
שלישה ימים מלקין אותו ויישן לאלתר ורבי
מאיר מאי טעמא אמר רב כהנא כיפין על גב
כיפין הו' ורבנן דשישא הו' ור"מ א"א דלא
מסריך וניים פורתא ת"ר *מעשה בבתי של
נחוניא חופר שיחין שנפלה לבור הגדול

ובאו והודיעו לרבי חנינא בן דוסא שעשה ראשונה אמר להם שלום שניה
אמר להם שלום שלישית אמר להם עלתה אמר לה בתי מי העלך אמרה לו
זכר של רחלים גודמן לי וזקן מנהיגו אמרו לו נביא אתה אמר להם לא נביא
אנבי ולא בן נביא אנבי אלא דבר שהצדיק מתעסק בו יבשל בו ורעו אמר רבי
אבא אע"פ כן מת בנו בצמא שנאמר וסביביו נשערה מאד מלמד שהקדוש
ברוך הוא מרדק עם סביביו כחוט השערה ר' חנינא אמר מהכא אל נערץ
בסוד קדושים רבה ונורא על כל סביביו: **מתני'** יאפילו שמע מן הנשים
אומרות מת איש פלוני דיו ר' יהודה אומר יאפי' שמע מן התינוקות אומרים
הרי אנו הולכין לספוד ולקבור את איש פלוני בין שהוא מתכוין ובין שאינו
מתכוין ר' יהודה בן בבא אומר בישראל א"ע"פ שהוא מתכוין ובעובד כוכבים
אם היה מתכוין אין עדותו עדות: **ג** ודלמא לא אולי אמר רב יהודה אמר
שמואל דקאמרי הרינו באין מלספור ומלקבור את איש פלוני ודלמא קמצא
בעלמא שכיב ליה ואסיקו ליה על שמיה דקאמרי בן וכן רבנן הו' התם כן וכן
ספרני הו' התם: ובעובד כוכבים אם היה מתכוין וכו': אמר רב יהודה אמר
שמואל לא שנו אלא שנתכוין להתיר אבל נתכוין להעיד עדותו עדות היכי
ידעינן אמר רב יוסף בא לבית דין ואמר איש פלוני מת השיאו את אשתו זהו
נתכוין להתיר מת סתם זהו נתכוין לעדות איתמר נמי אמר ריש לקיש לא שנו
אלא שנתכוין להתיר אבל נתכוין להעיד עדותו אמר ליה ר' יוחנן לא כך
היה מעשה באישיעיא ברבי *שהחריס עם שמניסוחמשה זקנים אמר להם לא
שנו אלא שנתכוין להתיר אבל נתכוין להעיד עדותו ולא הו' לו חכמים
אלא מתניתין דקתני ובעובד כוכבים אם היה מתכוין אין עדותו עדות היכי
משכתת לה *במסיה לפי תומו כי הו' הוא דהו' קאמר ואויל מאן איכא בי
חיואי מאן איכא בי חיואי שכיב חיואי ואנסבה רב יוסף לדביתתו הו' דהו'
קאמר ואויל ווי ליה לפרשא וריזא דהו' בפומבדיתא דשכיב ואנסבה רב יוסף
ואיתמא רבא לדביתתו הו' דהו' קאמר ואויל מאן איכא בי חסא טבע חסא
אמר רב נחמן האלקים אבלו כוורי חסא מדיבוריה דרב נחמן אולא דביתתו
דחסא ואינסבא ולא אמרו לה ולא מדי אמר רב אשי שמע מינה הא
דאמור רבנן מים שאין להם סוף אשתו אסורה והני מילי לכתחלה אבל
אי נסיב לא מפיקין לה מיניה איכא דאמרי ואנסבה רב נחמן לדביתתו

אמר חסא גברא רבה איתיה אם איתא דסליק קלא אית ליה למילתא
רבה לא שנא לאו גברא רבה דיעבד אין לכתחלה לא: ההוא עובד כוכבים
לישראל קמול אספסתא ושדי *לחזואי בשבתא ואי לא קמילנא לך כדקמילנא
לפלוני בר ישראל דאמרי ליה בשיל לי קידרה בשבת ולא בשיל לי *וקמילתיה שמעה
דביתתו ואתאי לקמיה דאביי שהיתא לתלח

[בבכות ג:]
[תוספתא פ"ד]

[בבכות ס' חולין מג.]

סוכה ג' נדרים טו'
שבויות כ"ה

כ"ק י' ע"ש שקלים פ"ה
ה"א :

[כמשה שמעויות
הירכא עד שיחא]

גלוין הש"ס
ג"ב א"ר נתמן האלקים
כו' בשבת מיי' ס' א'
נשים סימן יב' ו' ו' ו'
למטה על ר"ג דלשחב
דאכלי כוורי לחסא היכי
אשחב הכי כיון דאמר
אשתו אסורה אלמא
מסקתא ליה אי מיי' אי
לא וי"ל דרוס אין
סיוולין ור"ג שפיר אשחב
דאפי' כדתי' נפשות אולי'
כבר רובא אלא דעניות
מתמידין אולמא דלמילתיה
לא תנשא אפי' דרוס
מיי' עב"ל ותי' תשובת
הלכות ח"ב סימן מא :

הגהות מהר"ב
רנשבורג

[א' תר"ח א"ש וכו' לא
הו' דבר שלטער בו
טו' ג"כ ע"י רי"ף
במחזיקי הדעות :

[ע"י חוספות סהדין
עד: ד"ה קטול]